

Załącznik do uchwały Nr XVI/128/03
Rady Powiatu w Kolbuszowej
z dnia 27 listopada 2003 r.

**POWIATOWA STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH –
POWIAT KOLBUSZOWSKI**

Dokument opracowano we współpracy z Ośrodkami Pomocy Społecznej działającymi na terenie powiatu kolbuszowskiego, Powiatowym Urzędem Pracy w Kolbuszowej, organizacjami pozarządowymi działającymi w zakresie pomocy społecznej.

WSTĘP:

Ogólna charakterystyka powiatu

Powiat kolbuszowski leży na skraju Puszczy Sandomierskiej. Cały Powiat zajmuje powierzchnię 774 km kw. Liczba mieszkańców wynosi 62 331 (dane na dzień 31.12.2002r). Siedzibą Powiatu jest miasto Kolbuszowa, liczące 9 tys. mieszkańców. Na powiat składa się miasto i gmina Kolbuszowa oraz gminy wiejskie: Cmołas, Majdan Królewski, Niwiska, Raniżów, Dzikowiec, w skład których wchodzi 51 miejscowości. Struktura administracyjna powiatu obejmuje nadto 54 sołectwa oraz 51 miejscowości. Blisko 40 % ludności powiatu kolbuszowskiego koncentruje się w gminie i w mieście Kolbuszowa. ponad 80 % mieszkańców powiatu kolbuszowskiego stanowi społeczność wiejska.

Powiat Kolbuszowski jest powiatem o profilu rolniczym. W działalności pozarolniczej największe znaczenie ma przemysł i handel. Baza ekonomiczna powiatu kolbuszowskiego złożona głównie z rolnictwa, przemysłu i handlu nie zapewnia wystarczającej liczby miejsc pracy i poziomu dochodów jego mieszkańców. Powoduje to wzrost bezrobocia i zwiększenie liczby osób ubiegających się o uzyskanie świadczeń z zakresu pomocy społecznej.

Pomoc społeczna – stan aktualny.

1. Zadania realizowane przez ośrodki pomocy społecznej.

Na terenie powiatu kolbuszowskiego działa 6 Ośrodków Pomocy Społecznej, usytuowanych przy Urzędach Gmin. Liczba osób korzystających z pomocy ośrodków pomocy społecznej wzrasta z każdym rokiem.

Do głównych zadań realizowanych przez ośrodki pomocy społecznej należy;

1. w zakresie pomocy społecznej;

- przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń,
- praca socjalna rozumiana jako działalność zawodowa, skierowana na pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie,
- analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej.

2. w zakresie wykonywania zadań zleconych gminie:

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych, rent socjalnych, przysługujących dodatków do świadczeń, zasiłków: okresowych, gwarantowanych okresowych i specjalnych okresowych,
- opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłku celowego na pokrycie wydatków powstałych w wyniku klęski żywiołowej lub ekologicznej,
- przyznawanie zasiłku celowego w formie biletu kredytowego,
- świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłku dla kobiet w ciąży i wychowujących dzieci,
- przyznawanie i wypłacanie komatantom i innym osobo uprawnionym pomocy pieniężnej,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłku rodzinnego i pielęgnacyjnego na mocy określonych przepisów,
- opłacanie składek na ubezpieczenia zdrowotne za osoby pobierające rentę socjalna, zasiłek stały, zasiłek stały wyrównawczy lub gwarantowany zasiłek okresowy,
- realizacja innych zadań wynikających z ustawy, po zapewnieniu odpowiednich środków, mających na celu ochronę poziomu życia osób i rodzin.

3. w zakresie zadań własnych gminy o charakterze obligatoryjnym:

- wykonywanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej, wynikających z rozeznanych potrzeb
- udzielenie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania,
- wykonywanie pracy socjalnej,
- sprawianie pogrzebu.

Prawo do świadczeń z pomocy społecznej przysługuje osobom posiadającym obywatelstwo polskie i przebywającym na terenie RP oraz cudzoziemcom zamieszkującym i przebywającym na terenie RP posiadającym zezwolenie na pobyt stały lub status uchodźcy. Pomocy społecznej na zasadach określonych w ustawie udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,
- potrzeby ochrony macierzyństwa,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej choroby,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych,
- alkoholizmu lub narkomanii,
- trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego,
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Tabela nr 1 przedstawia rzeczywistą liczbę osób i rodzin objętych pomocą przez ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu kolbuszowskiego w roku 2002.

Tabela 1. Rzeczywista liczba osób i rodzin objętych pomocą

Wyszczególnienie	Liczba osób którym przyznano decyzją świadczenia	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach
		ogółem	W tym na wsi	
0	1	2	3	4
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych/ bez względu na ich rodzaj, formę liczbę oraz źródło finansowania	1	5 809	2 878	13 700
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę	2	1 625	1 420	6 255
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę	3	4 935	2 123	10 957
Pomoc udzielona w postaci pracy socjalnej – ogółem	4	X	1 017	4 810
w tym: wyłącznie w postaci pracy socjalnej	5	X	298	1 399

* dane w tabeli zostały zebrane na podstawie informacji z Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu.

Tabela nr 2: Udzielone świadczenia - zadania zlecone gminom

Formy pomocy	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczeń	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
0	1	2	3	4	5
razem	1	x	3 665 309	1 075	6 255
Zasiłki stałe- ogółem	2	170	1 445 212	170	893
Zasiłki stałe wyrównawcze- ogółem	3	206	540 460	206	510
Zasiłek okresowy gwarantowany	4	20	165 223	20	64
Zasiłek okresowy specjalny	5	4	1 800	4	14
Zasiłki okresowe	6	447	224 796	321	1 649
W tym przyznane z powodu: braku możliwości zatrudnienia	7	352	178 250	247	1 242
Długotrwałej choroby	8	51	29 774	51	296
niepełnosprawności	9	25	9 542	25	118

Renta socjalna	10	513	5 658	2 292 764	545	1 332
Zasiłek z tytułu ochrony macierzyństwa- ogółem	11	308	1 255	328 057	308	1 491
W tym: macierzyński zasiłek okresowy	12	308	961	269 797	308	1 491
W tym dla: matki dziecka	13	308	961	269 797	308	1 491
ojca dziecka	14	-	-	-	-	-
osoby przysposabiającej	15	-	-	-	-	-
osoby w ramach rodziny zastępczej	16	-	-	-	-	-
Macierzyński zasiłek jednorazowy	17	288	294	58 260	286	1 380
w tym dla: matki dziecka	18	288	294	58 260	286	1 380
ojca dziecka	19	-	-	-	-	-
Osoby przysposabiającej	20	-	-	-	-	-
osoby w ramach rodziny zastępczej	21	-	-	-	-	-
Zasiłki celowe w formie biletu kredytowego	22	-	-	-	-	-
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powst. w wyniku klęski żywiołowej lub ekologicznej	23	-	-	-	-	-
Specjalistyczne usługi opiekuńcze przysługujące na podst. przepisów o ochronie zdrowia psychicznego	24	6	3 828	37 050	6	10
Zasiłki rodzinne i pielęgnacyjne razem	25	x	x	509 609	x	x
Zasiłki rodzinne	26	75	707	32 040	37	135
Zasiłki pielęgnacyjne	27	319	3 502	477 569	314	793
Pomoc dla kombatantów	28	-	-	-	-	-

Tabela nr 3 przedstawia liczbę osób, którym przyznano świadczenia, liczbę świadczeń oraz kwotę na jaką zostały przyznane świadczenia.

Tabela nr 3: Udzielone świadczenia- zadania własne gmin

Formy pomocy		Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
0		1	2	3	4	5
Razem	1	4 347	x	1 565 146	2 367	10 957
Schronienie	2	1	362	1 582	1	1
Posiłek ogółem	3	3 514	453 166	727 593	1 632	8 415
w tym: dla dzieci i młodzieży w okresie nauki w szkole	4	3 514	453 166	727 593	1 632	8 415
Ubranie	5	-	-	-	-	-
Usługi opiekuńcze – ogółem	6	56	26 804	282 864	56	68
w tym: specjalistyczne usługi opiekuńcze	7	-	-	-	-	-
Pomoc finansowa na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne w publicznych ZOZ	8	-	-	-	-	-
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałe w wyniku zdarzenia losowego	9	6	7	3 880	6	27
Sprawienie pogrzebu	10	5	5	8 409	5	13
Inne zasiłki celowe i w naturze	11	1 465	x	540 907	1 450	6 291
w tym: zasiłki specjalne celowe	12	190	339	47 309	190	554

Pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie – ogółem	13	-	x	-	-	-
w tym: w naturze	14	-	-	-	-	-
Jednorazowy zasiłek celowy	15	-	-	-	-	-
Pożyczka nieoprocentowana	16	-	-	-	-	-
Poradnictwo specjalistyczne w szczególności prawne i psychologiczne	17	x	x	x	8	17
Pomoc w załatwieniu spraw urzędowych i innych	18	X	x	x	239	1 040
Praca socjalna	19	X	x	X	405	1 773

Tabela nr 4 przedstawia liczbę rodzin i osób w rodzinach, którym przyznano świadczenia z określonych powodów.

Tabela nr 4: Powody przyznania pomocy

Powód trudnej sytuacji życiowej		Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach
		ogółem	w tym: na wsi	
0		1	2	3
Ubóstwo	1	1 975	1 761	9 059
Sieroctwo	2	6	6	22
Bezdomność	3	3	3	3
Potrzeba ochrony macierzyństwa	4	313	289	1 501
Bezrobocie	5	1 351	1 181	5 969
Niepelnosprawność	6	842	716	2 508
Długotrwała choroba	7	656	574	2 739
Bezradność w sprawach opiek.-wych. i prowadzeniu gosp. domowego – ogółem	8	754	649	4 387
w tym: rodziny niepełne	9	189	141	678
Rodziny wielodzietne	10	574	517	3 846
Alkoholizm	11	100	94	368
Narkomania	12	-	-	-
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	13	8	7	28
Klęska żywiołowa lub ekologiczna	14	1	1	1

2. Zadania powiatowego centrum pomocy rodzinie.

Powiatowe centrum pomocy rodzinie wykonuje zadania powiatu z zakresu pomocy społecznej zlecone oraz własne.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez jednostkę zgodnie z art. 11 a ustawy o pomocy społecznej należy:

1. organizowanie i zapewnienie funkcjonowania powiatowych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi,

- organizowanie i prowadzenie środowiskowych domów samopomocy o zasięgu ponadlokalnym, w porozumieniu z gminami,
- zapewnienie właściwej kadry w tych placówkach,
- tworzenie mieszkań chronionych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- organizowanie wsparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi i członków ich rodzin w formie grup wsparcia, poradnictwa specjalistycznego,
- planowanie środków na funkcjonowanie i ocena prawidłowości funkcjonowania powiatowych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Ośrodek wsparcia oznacza środowiskowe formy pomocy półstacjonarnej służące utrzymaniu osoby w jej naturalnym środowisku i przeciwdziałaniu instytucjonalizacji.

2. pomoc uchodźcom,

- pozyskiwanie informacji z administracji rządowej o osobach posiadających status uchodźcy, przebywających na terenie powiatu,
- opracowywanie programów indywidualnej adaptacji i ich realizacja,
- opracowywanie programów działań integracyjnych.

Powiatowe centrum pomocy rodzinie udziela uchodźcom pomocy mającej na celu wspieranie procesu ich integracji. Pomocy tej udziela się przez okres nie dłuższy niż 12 miesięcy i obejmuje ona :

- świadczenia pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego,
- opłacenie składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- specjalistyczne poradnictwo socjalne.

3. utworzenie i utrzymywanie powiatowego centrum pomocy rodzinie i zapewnianie środków na wynagrodzenia pracowników realizujących zadania z zakresu administracji rządowej.

- *planowanie i zapewnienie środków na realizację tego zadania,*
- *sprawowanie nadzoru nad prawidłowością funkcjonowania jednostki,*

Pozostałe zadania z zakresu pomocy społecznej a określone w art. 10 a w/w ustawy to zadania własne powiatu. A są to:

1. zapewnienie, organizowanie i prowadzenie usług o określonym standardzie w domu pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym, organizowanie mieszkań chronionych oraz kierowanie osób ubiegających się o przyjęcie do domu pomocy społecznej:

Dom pomocy społecznej oznacza jednostkę, świadczącą na poziomie obowiązującego standardu, osobom wymagającym całodobowej opieki, z powodu wieku lub choroby usługi: bytowe, opiekuńcze, wspomagające, edukacyjne w formach i zakresie wynikających z indywidualnych potrzeb oraz umożliwiającą korzystanie ze świadczeń przysługujących z tytułu powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego.

2. opracowywanie powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych:

- opracowanie diagnozy socjalnej dotyczącej problemów społecznych występujących w powiecie,
- opracowywanie powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych wspólnie z samorządami gmin i organizacjami pozarządowymi,
- zapewnienie środków na realizację tego zadania,

3. udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach:

- informowanie mieszkańców o przysługujących prawach i uprawnieniach poprzez publikacje prasowe, audycje radiowe i telewizyjne oraz punkty informacyjne,
- udział w naradach, sesjach rad powiatu i gminy, komisjach, celem przekazywania informacji dotyczących pomocy społecznej.

4. organizowanie i prowadzenie specjalistycznego poradnictwa w tym rodzinnego dla rodzin naturalnych i zastępczych, a także terapii rodzinnej:

- utworzenie i prowadzenie ośrodka specjalistycznego poradnictwa socjalnego,
- konsultowanie przez specjalistów trudnych problemów osób i rodzin,
- udzielanie porad dotyczących sposobu rozwiązywania problemów społecznych pracownikom socjalnym oraz pracownikom organizacji pozarządowych, realizujących zadania z zakresu pomocy społecznej.

5. prowadzenie ośrodka interwencji kryzysowej,

- utworzenie i prowadzenie ośrodka interwencji kryzysowej w zależności od potrzeb – z dostępnością przez całą dobę, dla osób i rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej,
- zapewnienie środków na funkcjonowanie tego ośrodka.

Interwencja kryzysowa oznacza świadczenie specjalistycznych usług, zwłaszcza psychologicznych, prawnych, hotelowych, które są dostępne całą dobę – osobom, rodzinom i społecznościom będącym ofiarami przemocy lub znajdującym się w innej sytuacji kryzysowej – w celu zapobieżenia powstawania lub pogłębiania się dysfunkcji tych osób, rodzin lub społeczności.

6. zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców oraz dzieciom niedostosowanym społecznie, w szczególności poprzez prowadzenie i organizowanie ośrodków adopcyjno- opiekuńczych, placówek opiekuńczo-wychowawczych, w tym ognisk wychowawczych, świetlic i

klubów środowiskowych o zasięgu ponadgminnym dla dzieci i młodzieży, a także tworzenie i wdrażanie programów pomocy dziecku i rodzinie,

- w oparciu o zdiagnozowane potrzeby zorganizowanie i prowadzenie lub zlecenie prowadzenia:

- a) domów dziecka,
- b) pogotowia opiekuńczo – wychowawczego,
- c) ogniska wychowawczego,
- d) świetlic i klubów środowiskowych.

- zapewnienie fachowej kadry dla w/w placówek,
- planowanie środków na realizację tego zadania,
- sprawowanie nadzoru nad prawidłowością funkcjonowania w/w placówek.

Placówka opiekuńczo - wychowawcza jest jednostką zapewniającą dzieciom i młodzieży pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej oraz niedostosowanym społecznie dzienną lub całodobową, ciągłą lub okresową opiekę i wychowanie, jak również jednostką wspierającą działania rodziców w wychowaniu i sprawowaniu opieki, w podziale na następujące typy placówek: wsparcia dziennego, interwencyjne, rodzinne, socjalizacyjne, resocjalizacyjne. Do zadań tej jednostki należy zaspokajanie niezbędnych potrzeb bytowych, rozwojowych i emocjonalnych, społecznych i religijnych dziecka.

Dziecko może zostać skierowane do całodobowej placówki opiekuńczo – wychowawczej po wyczerpaniu możliwości udzielenia pomocy w rodzinie naturalnej lub umieszczenia w rodzinie zastępczej i może w niej przebywać do czasu uzyskania pełnoletności lub do czasu ukończenia szkoły, w której się uczy.

7. zapewnienie szkolenia i doskonalenia zawodowego kadr pomocy społecznej z terenu powiatu,

- organizowanie szkoleń, kursów, seminariów dla kadr pomocy społecznej z terenu powiatu oraz osób z organizacji pozarządowych,
- tworzenie warunków umożliwiających doskonalenie kadry, w tym finansowania szkoleń,
- wymiana międzynarodowa w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.

8. doradztwo metodyczne dla ośrodków pomocy społecznej i pracowników socjalnych,

- udzielanie instruktażu o charakterze merytorycznym w zakresie zasad, trybu oraz sposobu udzielania świadczeń z pomocy społecznej,
- udzielanie instruktaży o charakterze formalno – prawnym w zakresie wydawanych decyzji administracyjnych.
- organizowanie cyklicznych spotkań z pracownikami celem wymiany doświadczeń w zakresie organizowania pomocy osobom i rodzinom,
- udzielanie informacji ośrodkom pomocy społecznej i pracownikom socjalnym o zmianach przepisów prawnych regulujących tryb i zasady przyznawania świadczeń z pomocy społecznej.

9. finansowanie powiatowych ośrodków wsparcia z wyłączeniem ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, pomoc w integracji ze środowiskiem osób opuszczających zakłady karne, oraz niektóre rodzaje placówek opiekuńczo-wychowawczych, resocjalizacyjnych, zakłady dla nieletnich i rodziny zastępcze,

- zdiagnozowanie w porozumieniu z gminami potrzeb osób, które będą korzystać z usług ośrodków o charakterze ponadlokalnym,
- utworzenie lub zlecenie prowadzenia powiatowych ośrodków wsparcia społecznego,
- zapewnienie środków na realizację tego zadania.

10. przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz pokrywanie wydatków związanych z kontynuowaniem nauki osobom opuszczającym niektóre typy placówek opiekuńczo – wychowawczych, schroniska, zakłady poprawcze, domy pomocy społecznej i rodziny zastępcze,

- rozpoznawanie i bilansowanie potrzeb w zakresie pomocy w formie świadczeń pieniężnych dla w/w osób,
- przyjmowanie i weryfikowanie indywidualnych wniosków w/w osób,
- współpraca z placówkami całodobowego pobytu,
- wydawanie decyzji administracyjnych oraz wypłacanie tych świadczeń,
- planowanie środków na realizację w/w zadań,
- sporządzanie okresowych sprawozdań z realizacji zadań i wykonania finansowego tych zadań.

Zgodnie z art. 33p ustawy o pomocy społecznej osoba, która osiągnęła pełnoletność w rodzinie zastępczej, oraz osoba pełnoletnia opuszczająca niektóre typy placówek opiekuńczo – wychowawczych i domów pomocy społecznej oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze i specjalne ośrodki szkolno – wychowawcze zostaje objęta pomocą mającą na celu jej życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem poprzez pracę socjalną, a także pomocą :

1. pieniężną na usamodzielnienie,
2. pieniężną na kontynuowanie nauki,
3. w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych,

4. w uzyskaniu zatrudnienia,
5. na zagospodarowanie w formie rzeczowej.

Wszystkie w/w formy pomocy skierowane są do osób objętych daną formą pomocy na podstawie orzeczenia sądu.

Pomocy, o której mowa w pkt 1 i 2 udziela starosta powiatu właściwego ze względu na miejsce pobytu dziecka przed umieszczeniem w rodzinie zastępczej lub skierowaniem do placówki, zaś pomocy, o której mowa w pkt 3-5 – starosta właściwy ze względu na miejsce osiedlenia się osoby, która osiągnęła pełnoletność w rodzinie zastępczej, lub osoby opuszczającej placówkę.

Warunkiem udzielenia pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki jest zobowiązanie się osoby do realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia.

11. organizowanie opieki w rodzinach zastępczych oraz udzielanie pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania umieszczonych w nich dzieci.

- podejmowanie działań zmierzających do wytypowania rodzin bądź osób do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
- przyjmowanie wniosków małżeństw lub osób o ustanowienie ich rodzinom zastępczą,
- badanie warunków umożliwiających kwalifikowanie tych rodzin lub osób do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
- wydawanie decyzji administracyjnych o przyznaniu pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dzieci w nich umieszczonych,
- zawieranie umów z rodzinami zastępczymi w sprawie pełnienia funkcji pogotowia rodzinnego,
- prowadzenie rejestru rodzin zastępczych,
- okresowe wizytowanie rodzin zastępczych celem badania stopnia wywiązywania się tych rodzin z pełnionej funkcji,
- organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych.

Dziecku pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej powiat zapewnia opiekę i wychowanie w rodzinie zastępczej.

Umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu opiekuńczego. Pełnienie funkcji rodziny zastępczej z mocy prawa ustaje z dniem osiągnięcia przez dziecko pełnoletności.

Rodziny zastępcze dzielą się na:

1. spokrewnione z dzieckiem,
2. niespokrewnione z dzieckiem,
3. rodziny pełniące funkcje pogotowia rodzinnego.

Starosta, właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny zastępczej udziela jej pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w tej rodzinie dziecka. Wysokość pomocy pieniężnej może wynosić od 20 do 80 % podstawy i jest uzależniona od wieku, stanu zdrowia, dochodu dziecka.

12. podejmowanie innych działań wynikających z rozeznanych potrzeb.

Do takich działań można zaliczyć np.:

- zlecanie w drodze umowy organizacjom społecznym, Kościołowi Katolickiemu i innym kościołom, związkom wyznaniowym, fundacjom, stowarzyszeniom, pracodawcom oraz osobom fizycznym i prawnym, zadań z zakresu pomocy społecznej, oraz wspieranie ich finansowe,
- opracowywanie i wykonywanie przez radę powiatu lokalnych programów pomocy społecznej na podstawie wykazu potrzeb zgłoszonych przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie.

13. realizacja innych zadań przewidzianych w odrębnych ustawach.

Zgodnie z art. 35a ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, do zadań powiatu z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, realizowanych przez powiatowe centrum pomocy rodzinie należy:

- opracowywanie i realizacja zgodnych ze strategią rozwoju województwa, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:
 - a) rehabilitacji społecznej,
 - b) przestrzegania praw osób niepełnosprawnych,
- podejmowanie działań zmierzających do ograniczania skutków niepełnosprawności,
- opracowywanie i przedstawianie planów zadań i informacji z prowadzonej działalności oraz ich udostępnianie na potrzeby samorządu województwa,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej,
- dofinansowanie:
 - a. uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,

- b. sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
 - c. zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
 - d. likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
 - e. rehabilitacji dzieci i młodzieży,
- dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej.

Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy z 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego. Jednostki organizacyjne działające na podstawie ustawy o pomocy społecznej (tak więc i powiatowe centra pomocy rodzinie) w porozumieniu z zakładami psychiatrycznej opieki zdrowotnej organizują na obszarze swojego działania oparcie społeczne dla osób, które z powodu choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego mają poważne trudności w życiu codziennym, zwłaszcza w kształtowaniu swoich stosunków z otoczeniem, w zakresie edukacji, zatrudnienia oraz w sprawach bytowych.

Centrum wykonuje również zadania wynikające z ustawy z 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego. A są to w szczególności:

- realizacja dla kombatantów i osób represjonowanych zadań w zakresie opieki zdrowotnej i usług opiekuńczych,
- świadczenie pomocy w przygotowywaniu udokumentowanych wniosków o przyznanie w drodze wyjątku emerytur i rent,
- analiza sytuacji życiowej kombatantów i osób represjonowanych oraz podejmowanie w tym zakresie stosownych inicjatyw.

3. Instytucje i ośrodki wsparcia działające na terenie powiatu.

Na terenie powiatu funkcjonują następujące instytucje i ośrodki wsparcia:

- ośrodki pomocy społecznej,
- powiatowe centrum pomocy rodzinie,
- Dom Pomocy Społecznej w Cmolasie dla osób w podeszłym wieku o zasięgu ponadgminnym. (44 miejsca).
- Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, prowadzony przez gminę Kolbuszowa - placówka wsparcia dziennego.
- Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Kolbuszowej,
- Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym w Kolbuszowej,
- Stowarzyszenie na Rzecz osób Niepełnosprawnych RAZEM w Cmolasie,
- Polski Czerwony Krzyż,
- Polski Komitet Pomocy Społecznej w Kolbuszowej,
- Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Związek Emerytów i Rencistów,
- Stowarzyszenie Pomocy Osobom Poszkodowanym Wskutek Przepięstw i Wypadków Drogowych.

2. Problemy i zagrożenia występujące w rodzinach na terenie powiatu.

1) **B E Z R O B O C I E** - jest największym problemem społecznym występującym na terenie powiatu. Wprowadzenie zasad gospodarki rynkowej spowodowało załamanie się rynku pracy. Skutkiem zmian stały się rzesze osób długotrwale bezrobotnych. Utrata pracy, przejście na zasiłek, potem jego utrata prowadzi do ubóstwa. Bezrobocie powoduje też zmianę sytuacji społecznej i emocjonalnej całej rodziny, tak rodziców jak i dzieci. Często jest czynnikiem konfliktogennym nasilającym patologie społeczne, m. in. alkoholizm. Zauważa się też izolację społeczną, ograniczone zostają kontakty wszystkich członków rodziny bezrobotnego. Sprzyja to zamykaniu się osoby przed innymi, prowadząc nawet do skrajnych zachowań dewiacyjnych.

Bezrobocie, obniżenie stopy życiowej powoduje wzrastanie liczby rodzin ubogich. Rodzinom brakuje środków finansowych na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych takich jak: żywność, ubranie, obuwie, opłaty za media, leczenie.

Sytuacja na rynku pracy w powiecie kolbuszowskim

Na terenie powiatu działa Powiatowy Urząd Pracy, którego zakres działania obejmuje wszystkie gminy powiatu. Na dzień 31.12.2002r. w PUP zarejestrowanych było 5 758 bezrobotnych. Struktura bezrobotnych w poszczególnych gminach ;

- 1 – Miasto i gmina Kolbuszowa – 2270
- 2 – Cmolas – 850
- 3 – Niwiska – 489
- 4 – Raniszów – 552
- 5 – Dzikowiec – 545
- 6 – Majdan Królewski – 1052.

48 % tej liczby stanowiły kobiety (2 795). Pocieszający może być fakt, że w stosunku do roku 2001 liczba osób bezrobotnych zmniejszyła się o 12 %, tj. 781 osób.

Należy zaznaczyć, że liczba bezrobotnych w poszczególnych miesiącach waha się i najniższa jest w okresie letnim – prace sezonowe, a wzrasta w miesiącach listopad – grudzień (zakończenie prac w budownictwie i rolnictwie).

Największy odsetek osób bezrobotnych (86%) stanowią mieszkańcy wsi. Jest ich 4 954 osoby, a tylko 849 osób posiada gospodarstwo rolne do 2 ha przeliczeniowych. Mieszkańcy wsi stanowili 83% zarejestrowanych w 2002r. osób. Częstym powodem wyrejestrowania osoby z rejestru bezrobotnych jest niezgłoszenie się osoby bezrobotnej do potwierdzenia gotowości do podjęcia pracy, ok. 50 % bezrobotnych. Najczęściej przyczyną niezgłoszenia się osoby są prace polowe, które wpływają na spadek i wzrost ilości osób bezrobotnych, gdyż po sezonie letnim osoby bezrobotne ze wsi rejestrują się po raz kolejny.

W 2002r. najwięcej bezrobotnych zarejestrowano w miesiącu lipcu (451 osób) i grudniu (450). Wzrost liczby zarejestrowanych w lipcu był spowodowany rejestrowaniem się absolwentów szkół średnich i wyższych, zaś w grudniu – rejestrowaniem się bezrobotnych po pracach sezonowych. W 2002r. miesięcznie rejestrowało się średnio 334 osoby.

W 2002r. 13 % bezrobotnych stanowili absolwenci (najwięcej absolwenci szkół policealnych i średnich szkół zawodowych – 47 %). Na koniec 2002r. zarejestrowanych było 311 absolwentów (5% ogółu zarejestrowanych).

48% ogółu zarejestrowanych stanowią kobiety. W 2002r. zarejestrowano 1708 kobiet, z czego 87 % nie posiada prawa do zasiłku dla bezrobotnych.

Na koniec 2002r. 82 % ogółu zarejestrowanych było bez prawo do zasiłku. Większość tej liczby stanowili bezrobotni noworejestrowani.

Największy odsetek bezrobotnych (30,6%) stanowią osoby między 25 – 34 rokiem życia, a także w przedziale wiekowym 18-24 lat (28,4%). Osoby te oczekują na pracę często ponad 12 miesięcy. 47% osób przed zarejestrowaniem się pracowało krócej niż 1 rok. osoby posiadające staż pracy powyżej 30 lat (kobiety) i 35 lat (mężczyźni) w sytuacji gdy tracą pracę z przyczyn ekonomicznych zakładu pracy przechodzą do grupy osób uprawnionych do otrzymania świadczenia przedemerytalnego. W 2002r. PUP w Kolbuszowej nie rejestrował osób uprawnionych do zasiłku przedemerytalnego w związku ze zmianami przepisów.

Biorąc pod uwagę wykształcenie osób bezrobotnych można zauważyć, że największy odsetek bezrobotnych stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (40 %) i podstawowym (32%). Mają oni trudności z podjęciem pracy zgodnej z posiadanymi kwalifikacjami lub ich brakiem.

38% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych oczekuje na pracę powyżej 24 miesiące, 7 % bezrobotnych podjęło pracę po 1 miesiącu oczekiwania, 12 % - 1-3 miesięcy.

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Kolbuszowej na koniec 2002r. było zarejestrowanych 121 osób niepełnosprawnych. Spośród nich 92 osoby poprzednio pracowały. Najwięcej zarejestrowanych niepełnosprawnych stanowią osoby z lekkim (84 Osoby) i umiarkowanym (32) stopniem niepełnosprawności.

2) ALKOHOLIZM

Zjawisko to zatacza coraz szersze kręgi w społeczeństwie. Jest to bardzo poważny i trudny do przezwyciężenia problem naszych rodzin. Niepokojący jest fakt wzrastania liczby osób uzależnionych od alkoholu i obniżenie wieku „konsumentów”. W rodzinach alkoholików obserwuje się

naganne zachowania rodziców w stosunku do dzieci, złe metody wychowawcze, biedę, problemy zdrowotne. Praca z takimi rodzinami jest długofalowa, nie przynosząca natychmiastowych efektów. Alkoholizm niesie za sobą kolejne zagrożenia: demoralizacja dzieci i młodzieży, zubożenie rodzin (utrata pracy z powodu nadużywania alkoholu), przemoc w rodzinach, trwałe kalectwo.

3) NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ I DŁUGOTRWAŁA CHOROBA

Niewłaściwe i niewystarczające odżywianie, brak odpowiedniej do pory roku odzieży powoduje, że coraz częściej spotykamy się z niepełnosprawnością i długotrwałą chorobą. Powszechnie za osoby niepełnosprawne uznaje się osoby, których stan fizyczny, psychiczny i umysłowy powoduje trwałe lub okresowe utrudnienia, ograniczenia lub uniemożliwia pełnienie ról i zadań społecznych stosownie do wieku. Niepełnosprawność uderza najbardziej w finansową i emocjonalną stronę rodziny. Rodzina w takiej sytuacji wymaga różnorodnych form pomocy dostosowanych do jej potrzeb. Problemem są niskie renty, brak środków finansowych na leczenie, rehabilitację, oprotezowanie. Problem stanowią również bariery architektoniczne w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej jak i w budynkach użyteczności publicznej. Niepełnosprawni spotykają się również z problemami psychologicznymi i społecznymi, które wiążą się z trudnościami akceptacji samego siebie i swoich schorzeń oraz z brakiem zrozumienia ze strony ludzi zdrowych.

4) NIEZARADNOŚĆ ŻYCIOWA

Osoby, które najczęściej korzystają z usług ośrodków pomocy społecznej to osoby, które nie dają sobie rady w prowadzeniu gospodarstwa domowego, osoby niezaradne życiowo. Niezaradność rodziny objawia się w opiece i wychowaniu własnych dzieci. Ta dysfunkcja łączy się zazwyczaj z innymi czynnikami, m.in. uzależnienie ojca lub obojga rodziców od alkoholu, przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych (bezrobocie, odejście lub śmierć współmałżonka). Problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych wyrażające się między innymi w postaci niedojrzałości emocjonalnej, problemach we współżyciu z ludźmi, niezaradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego.

5) PRZEMOC W RODZINIE – od października 1998 r. Policja realizuje w sposób szczególny interwencje domowe wobec przemocy w rodzinie. Procedury te noszą nazwę „Niebieskiej Karty”. Od czasu wprowadzenia w/w procedur z każdym rokiem rośnie w naszym powiecie liczba tego rodzaju interwencji. Jak wynika z analizy zgłoszeń około 45% stanowią tzw. Interwencje domowe, spośród których 1/3 to interwencje związane z przemocą w rodzinie.

4. Podejmowanie działań służących zapobieganiu lub marginalizacji problemów i zagrożeń występujących w rodzinach na terenie powiatu.

1) Działania podejmowane przez PUP w zakresie bezrobocia:

- poradnictwo zawodowe:

Porady najczęściej dotyczą zatrudnienia, wyboru zawodu, ewentualnie doskonalenia zawodowego, Wśród osób korzystających z poradnictwa zawodowego dużym zainteresowaniem cieszy się test komputerowy określający preferencje i predyspozycje zawodowe osoby.

- zajęcia grupowe dla osób bezrobotnych:

Tematyka organizowanych porad to m.in. „Ponowne wejście na rynek pracy” – zajęcia adresowane dla osób długotrwale bezrobotnych. Uczestnicy są zapoznawani z charakterystyką lokalnego rynku pracy, metodami samodzielnego poszukiwania zatrudnienia, sposobami autoprezentacji, prowadzenia rozmów z potencjalnymi pracodawcami. Program „Pierwsza Praca” adresowany jest dla bezrobotnych absolwentów. Ma to na celu zapobieganie bezrobociu wśród młodzieży poprzez działania

informacyjno – szkoleniowe. Na zajęciach młodzież zapoznawana jest z prawami i obowiązkami absolwenta, sposobami szukania pracy, pisania życiorysu i listu motywacyjnego.

- Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu:

1. **szkolenia** - Jednym z bardzo ważnych sposobów aktywnego przeciwdziałania bezrobociu jest organizowanie szkoleń dla osób bezrobotnych. Daje to osobom bezrobotnych możliwość przyuczenia do zawodu, przekwalifikowania oraz podwyższenia kwalifikacji, co w dużej mierze zwiększa szansę na podjęcie zatrudnienia. Osoby zarejestrowane w PUP w Kolbuszowej mają możliwość korzystania z kursów indywidualnych jak i grupowych.

2. **prace interwencyjne** - Bardzo ważną rolę w ramach aktywnego przeciwdziałania bezrobociu odgrywają „prace interwencyjne”. Mają one na celu tworzenie nowych miejsc pracy finansowanych ze środków Funduszu Pracy. Zainteresowanie pracodawców zatrudnieniem osób bezrobotnych z pewnym doświadczeniem zawodowym jest bardzo duże, gdyż pomoc finansowa ze strony Funduszu Pracy jaką otrzymują na częściową refundację wynagrodzenia i składki ZUS jest spora.

4. **Roboty publiczne** - to również jedna z aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu. Organizatorami tych robót są najczęściej organy samorządu terytorialnego, administracji rządowej lub instytucji użyteczności publicznej oraz organizacje statutowo zajmujące się problematyką: ochrony środowiska, kultury, oświaty, sportu i turystyki, opieki zdrowotnej oraz pomocy społecznej, a także spółki wodne i ich związki, jeżeli prace te są finansowane lub dofinansowywane ze środków samorządu terytorialnego, budżetu państwa, funduszy celowych. Organizatorzy ubiegający się o skierowanie bezrobotnych do wykonywania robót publicznych składają wniosek do PUP właściwego dla miejsca wykonywania robót publicznych. PUP zwraca organizatorowi, który zatrudnił skierowanych bezrobotnych część kosztów poniesionych na wynagrodzenie oraz składki na ubezpieczenie społeczne w wysokości uprzednio uzgodnionej.

5. **Stáže absolwenckie** - staż nie może być krótszy niż 3 miesiące i dłuższy niż 12 miesięcy, a skierowanie absolwenta może się odbyć na jego wniosek lub za jego zgodą. Z tytułu odbywania stażu absolwent otrzymuje stypendium odpowiadające kwocie zasiłku dla bezrobotnych. Pracodawca zaś nie ponosi żadnych kosztów związanych z jego wynagrodzeniem. Celem stażu jest nabycie umiejętności praktycznych do samodzielnego wykonywania pracy bez nawiązywania z pracodawcą stosunku pracy. Umowy w sprawie odbywania stażu zawierane przez PUP w Kolbuszowej zobowiązywały pracodawców do zatrudnienia na umowę o pracę określonej liczby absolwentów po jego odbyciu.

6. **Umowy absolwenckie** - Pracodawcy, którzy zawrą z bezrobotnym absolwentem skierowanym przez Urząd umowę o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy mogą korzystać ze zwrotu kosztów wypłacanego absolwentowi wynagrodzenia oraz składki na ubezpieczenie społeczne w wysokości uprzednio uzgodnionej, nieprzekraczającej jednak kwoty zasiłku dla bezrobotnych.

7. **Pożyczki dla bezrobotnych** chcących uruchomić własną działalność gospodarczą. Najczęściej jest to działalność związana z usługami, handlem i produkcją.

W 2002r. został utworzony Inkubator Przedsiębiorczości i Centrum Wspierania Przedsiębiorczości. Organizacja ta pomaga młodym przedsiębiorcom uruchomić własną działalność poprzez bezpłatny wynajem lokali, bezpłatną reklamę, szkolenia i obsługę administracyjno – biurową.

4.1 Cele strategiczne i kierunki działań Powiatu Kolbuszowskiego

Celem strategicznym powiatu w zakresie polityki społecznej w okresie 2003 – 2006 będzie:

1. utworzenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej - świadczenie specjalistycznych usług, zwłaszcza psychologicznych, prawnych, hotelowych, które są dostępne całą dobę – osobom,

rodzinom i społecznościom będącym ofiarami przemocy lub znajdującym się w innej sytuacji kryzysowej – w celu zapobieżenia powstawania lub pogłębiania się dysfunkcji tych rodzin lub społeczności,

2. powołanie zespołu interdyscyplinarnego - tj. grupy profesjonalistów, którzy będą ze sobą współpracować w skoordynowany sposób, zapewniający skuteczne reagowanie na doniesienia o krzywdzeniu i zaniedbywaniu dzieci oraz o przemocy w rodzinie. Skuteczna praca zespołowa może zapobiec dalszemu krzywdzeniu dzieci i doprowadzić do zmiany postępowania rodziców bądź pociągnięcia ich do odpowiedzialności. Korzyści jakie przynosi sprawnie działający Zespół Interdyscyplinarny:
 - mniej urazów psychicznych dzieci i rodzin wynikających z interwencji instytucjonalnej,
 - trafniejsze decyzje instytucji włączanych w interwencję, związane z dokładniejszą diagnozą i skuteczniejszymi interwencjami,
 - bardziej efektywne wykorzystanie ograniczonych środków, jakimi dysponują instytucje.
3. utworzenie rodziny zastępczej pełniącej funkcje pogotowia rodzinnego,
4. zorganizowanie i prowadzenie specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego dla rodzin naturalnych i zastępczych, a także terapii rodzinnej.
5. realizacja Powiatowego Programu Działań Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych